

В цілому на сьогодні існує велика кількість різних методів економічного аналізу, які широко використовуються для аналізу діяльності підприємств і з розвитком науки вони також модернізуються та видозмінюються.

Список використаних джерел

1. Ганін В. І. Аналіз господарської діяльності підприємства: методологія, організація, методика. Навчальний посібник. — Х. : Вид-во ТОВ «С. А. М.», 2013. — 308 с.
2. Блюмин С.Л., Суханов В.Ф., Чеботарьов С.В. .. Економічний факторний аналіз: Монографія. - Липецьк: ЛЕГІ, 2004. - 148 с .. 2004.

Орленко Н.С.,
*к.е.н., доцент, ст н.с.,
Український інститут
експертизи сортів рослин*
Мажуга К.М.
*заступник завідувача відділу
науково-технічної інформації,
Український інститут
експертизи сортів рослин*

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ДЕЯКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Підвищення ефективності та продуктивності аграрного бізнесу має вирішальне значення для продовольчої безпеки України. З позицій сучасних пріоритетів аграрного виробництва система показників, що визначає ефективність ведення аграрного бізнесу включає:

- врожайність сільськогосподарських культур;
- продуктивність праці, собівартість;
- прибуток;
- рентабельність тощо [1].

Урожайність сільськогосподарських культур є з одного боку економічною категорією, а з іншого - біологічною властивістю, що містить в собі інформацію про співвідношення між оптимальними і фактичними значеннями множини факторів за періодами (фазами) вегетаційного циклу. Урожайність є одним з найважливіших показників, які свідчать про рівень розвитку сільського господарства в цілому [2.] Урожайність сільськогосподарських культур (рис. 1), що мають високу волатильність ринкових цін, наведено за даними статистичної

бази Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) FAOSTAT, ресурс FAO-AMIS [3],

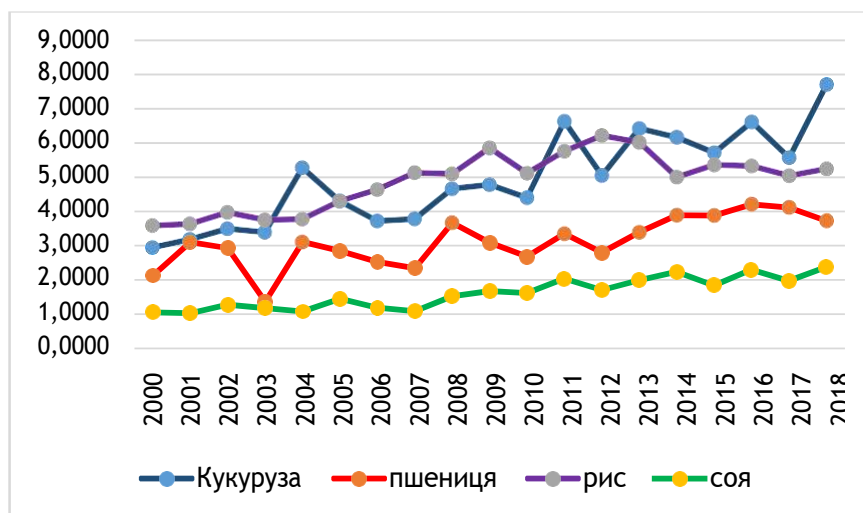

Рис.1 Урожайність сільськогосподарських культур

Кліматичні зміни, нестійкі та екстремальні погодні умови, розповсюдження захворювань й шкідників сільськогосподарських культур є неконтрольованими факторами, що в значній мірі впливають на урожайність. Врахування цих факторів підчас оцінювання урожайності сільськогосподарських культур потребує використання математико-статичного інструментарію, який дозволить більш об'єктивно оцінювати показники придатності сортів до поширення. А тому аграрний бізнес потребує достовірної інформації щодо урожайності нових сортів сільськогосподарських рослин.

Таблиця 1

Задачі та інструментарій оброблення даних

Назва задачі	Інструментальний засіб
Облік та аналіз господарсько-цінних ознак сортів рослин за даними польових та лабораторних досліджень	Метод прямого рахунку, Варіативна статистика
Аналіз на однорідність результатів дослідження у повтореннях в межах природно-кліматичної зони та років дослідження	Однофакторний та багатофакторний дисперсійний аналіз
Класифікація сортів-кандидатів з урахуванням умовного стандарту	Дисперсійний аналіз, Кластерний аналіз
Аналіз впливу кліматичних умов, живлення, факторів пошкодження рослин	Кореляційний аналіз, Коваріаційний аналіз
Формування експертного висновку щодо результатів кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність до поширення в Україні	Експертна система з продукційною моделлю знань

Український інститут експертизи сортів рослин проводить кваліфікаційну експертизу сортів рослин на придатність до поширення в Україні в 24 пунктах досліджень, що розташовані в трьох природньо-кліматичних зонах; степовій, лісо-степовій та поліській.

Під час кваліфікаційної експертизи проводиться оцінювання господарсько-цінних ознак сортів рослин, зокрема урожайності та групи якісних параметрів, склад яких залежить від виду ботанічного таксону. У таблиці 1 наведено перелік засобів інтелектуального аналізу даних, що використовуються як інструментарій під час оброблення даних кваліфікаційної експертизи.

Комплексне застосування перерахованих вище інструментальних засобів забезпечить формування більш обґрунтованих експертних висновків щодо господарсько-цінних ознак нових сортів рослин та забезпечить фахівців аграріїв інформацією для прийняття рішень з підвищення ефективності ведення бізнесу.

Список використаних джерел

1. Экономика предприятия: [учеб. пособие для студ. вузов]/ [Мельник Л. Г., Каринцева А. И., Ильяшенко С. Н. и др.]; под общ. ред. Л.Г. Мельника – 2.изд., испр. – Сумы : Университетская книга, 2003. – 637с.
2. Сердюченко Н. М. Сучасні методи прогнозування врожайності сільськогосподарських культур / Н. М. Сердюченко /. – К. : НУБПУ, 2009. – С. 383–387.
3. FAOSTAT, Selected Data Source FAO-AMIS/ Food and Agricultural Organization of the United Nation [Retrieved from <http://www.fao.org/faostat/en/#home>].
4. Лещук Н.В., Мажуга К.М., Орленко Н.С., Шкапенко Є.А. Порівняльний аналіз статистичних програмних продуктів для кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність до поширення / Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин, Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017, Том 13, №4, стор. 429-435